

MODEKERN EDUCATIE PROGRAMMA

INTRODUCTIE

Voordat de naaimachine bestond werd elk kledingstuk met de hand gemaakt, precies op maat. Toen de naaimachine werd uitgevonden, konden in kortere tijd opeens veel meer kledingstukken gemaakt worden. Zo is de confectie ontstaan; kleren met standaardmaten, gemaakt in grote hoeveelheden in fabrieken en op machines. De prijzen zijn hierdoor laag.

Toch zijn er mensen die bijzondere en handgemaakte kleding willen blijven dragen. Verfijnde en speciaal voor hen gemaakte haute couture, exclusief en het hoogtepunt van mode. Grote modehuizen, zoals Chanel en Dior, hebben naast de haute couture vaak een confectielijn om hun kleding voor een breder publiek bereikbaar te maken. Dit wordt prêt-à-porter genoemd, de betaalbare en machinaal gemaakte variant van haute couture.

Elke modeontwerper heeft een eigen manier van ontwerpen; er zijn tal van mogelijkheden. Zo zijn er ontwerpers die zich laten leiden door het materiaal – de stof waarmee ze hun ontwerp maken – door deze te mouleren op een paspop of door te spelen met de eigenschappen van het materiaal. Modeontwerpers die werken volgens de moulage-techniek maken van tevoren geen schetsen op papier. Ze creëren het ontwerp terwijl ze de stof

op de paspop spelden. Ook zijn er ontwerpers die juist wel eindeloos schetsen op papier of op de computer, om zo tot een goed uitgewerkt idee te komen voordat ze met stof aan de slag gaan.

De grote modehuizen hebben de beste naaisters en kleermakers in dienst. Aan de hand van tekeningen en aanwijzingen van de ontwerper maken zij de eerste modellen met de hand. Kleinere labels zoals het Nederlandse Spijkers en Spijkers werken zelf hun computertekeningen uit tot kledingstukken. Grotere productie vindt vervolgens elders plaats.

MASSAPRODUCTIE

Massaproductie

Door de komst van machines kan een heleboel werk worden verzet in een korte tijd. Probeer je eens voor te stellen hoe lang je bezig zou zijn om een spijkerbroek met de hand te maken. Je moet de stof knippen volgens een bepaald patroon, de stukken logisch aan elkaar naaien met naald en draad, knopen aanzetten en knoopsgaten maken, de rits moet erin en talloze zoompjes. Tot slot moet de broek ook nog degelijk en stevig in elkaar zitten. Stel je nu voor dat je stof voor bijvoorbeeld 100 spijkerbroeken moet uitknippen! Doordat er machines bestaan, kan die stof in één keer worden uitgesneden.

Om kleding op machines te maken zijn standaardmaten nodig, zoals Small, Medium en Large: een machine wordt natuurlijk niet ingesteld op de maten van 1 persoon. Toch komt er ook handwerk kijken bij de fabrieksmatige productie van kleding. Om de prijzen van kleding laag te houden, heeft veel productie zich verplaatst naar landen als India, China en Bangladesh. Daar zijn de arbeidslonen laag. Bekijk de website schonekleren.nl. In het televisieprogramma Bloed, zweet en luxeproblemen worden een aantal jongeren geconfronteerd met de omstandigheden in de kledingindustrie in Bangladesh. Het gaat er heel anders aan toe dan zij zich van te voren hadden voorgesteld.

HAUTE COUTURE

Steeds minder mensen kennen de mogelijkheden van bijzondere handwerktechnieken. Vroeger was het vanzelfsprekend dat met name jonge meisjes leerden breien, borduren, stoppen en zelfs kant klossen. Omdat we tegenwoordig nauwelijks zelf kleding maken, hoeven we dergelijke technieken niet meer te leren. Modeontwerpers hebben natuurlijk wél behoefte aan mensen die speciale textiele ambachten kunnen uitvoeren. Een bijzonder voorbeeld daarvan is de oude dame die thuis, met de hand, de speciale biesjes voor de jasjes van Chanel maakt. Het verschil tussen de glitter en glamour van Chanel en de wereld van de biesenmaakster is groot. In de documentaire 'Signé Chanel' is de maakster van de biesjes opgenomen. Zie fragment 1 en fragment 2. Omdat het werken met de hand langzamer gaat, zijn deze producten veel duurder. Kant kan tegenwoordig met machines

Kantklossen in de modewereld: Dolce & Gabbana, S/S 2011. www.elle.nl

gemaakt worden, maar de met de hand gemaakte variant is nog steeds het exclusiefst. Op [Arttube](#) van het museum Boijmans kun je zien hoe vroeger een stukje kant gemaakt werd.

Vlisco collectie 'Homage à L'Art'

Veritable wax Hollandais Vlisco. www.vlisco.com

'HOUSE OF DENIM'

Hoeveel spijkerbroeken heb jij in de kast? Er wordt wel beweerd dat de gemiddelde Nederlander er zeven heeft! De spijkerbroek kwam pas in 1960 vanuit Amerika naar Europa. Hij heeft dus een snelle opmars gemaakt.

In 1847 emigreerde Levi Strauss naar de Verenigde Staten. Daar maakte hij stevige broeken voor de goudzoekers in Californië, van zeildoek. Toen Strauss door zijn voorraad zeildoek heen was, stapte hij over op een sterke katoensoort, genaamd

EEN VET ONTWERP

De kunst van het batikken werd zo'n 160 jaar geleden door het bedrijf Vlisco vanuit Indonesië naar Nederland gehaald. De Indonesische bedrukte stoffen werden door Vlisco ('van Vlissingen & CO') in Nederland gekopieerd, weer naar Indonesië getransporteerd en daar goed verkocht. Niet veel later breidde de afzetmarkt van Vlisco zich uit naar Afrika, waar de stoffen erg populair zijn geworden. De 'Nederlandse batik' is nu een vast onderdeel van het West-Afrikaanse straatbeeld. Bekijk een [filmpje](#) over Vlisco.

De techniek van het batikken is gebaseerd op was. Om te batikken wordt de stof eerst gedeeltelijk en volgens een patroon met was behandeld. Omdat was waterafstotend is blijven de behandelde gedeelten na het verven wit. De was wordt vervolgens weer verwijderd. Op een [filmpje](#) op [YouTube](#) zie je hoe de techniek wordt toegepast. Batiks met meerdere kleuren worden verschillende keren in de was gezet en geleverd. De was wordt steeds op een andere manier aangebracht zodat er hele ingewikkelde patronen kunnen ontstaan. Tegenwoordig wordt de stof vooral machinaal bestempeld waardoor het ingewikkelde was- en verfproces met de hand niet meer nodig is.

De patronen van Vlisco hebben vaak een betekenis. Vlisco verzamelt deze verhalen en zet deze op de [website](#).

Campagnebeeld G-star RAW S/S 2013

'Serge de Nîmes' (keper uit Nîmes). Deze naam verbasterde al snel tot denim. De broeken hadden alleen een probleem met de plekken waar veel spanning op staat: vooral de broekzakken scheurden nog wel eens uit. In 1872 kwam de kleermaker Jacob Davis met een oplossing hiervoor: klinknagels. Strauss gebruikte de klinknagels om de hoeken van de broekzakken te verstevigen.

Jeans hadden een ruig imago. In de jaren zestig werden jeans vooral gedragen door zogenaamde nozems. Die stonden ook wel bekend als 'zondaars in spijkerbroek'. Langzaam is de jeans steeds meer ingeburgerd geraakt en maken grote modemerken zoals G-star, Diesel en G-sus spijkerbroeken. In Amsterdam is zelfs een speciale ROC opleiding gestart 'The House of Denim'.

Mijnwerkers in 1873 in de eerste Levi 'klinknagelbroeken'

MOULAGE

Mouleren is de oudste manier van kleding maken; de holbewoners drapeerden dierenvellen om hun lichaam ter bescherming. De Egyptenaren, de oude Grieken en Romeinen waren ware kunstenaars op het gebied van 'draperen'. Lappen stof werden door hen op kunstige wijze direct om het lichaam gevormd.

Moulage betekent 'vormen'. Door stof te 'mouleren' direct op iemands lichaam ontstaat een ontwerp dat perfect past. Tot in de vorige eeuw werd kleding op deze manier gemaakt; direct op het lichaam van de drager. Als de confectie haar intrede doet en er kleding gemaakt wordt naar standaardmaten, stappen we over op het werken met patronen. Dat zijn een soort standaard bouwpakketten voor kledingstukken.

Tot op de dag van vandaag wordt voor haute couture nog steeds gebruik gemaakt van de moulagetechniek. Een op maat gemaakte pop voor vaste klanten wordt gebruikt om een ontwerp passend te maken.

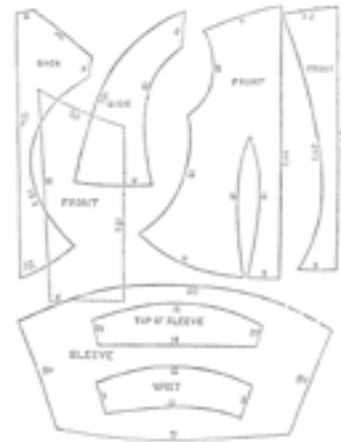
Mouleren is bovendien een goede manier om te ontwerpen, met een lap stof kun je verrassende effecten krijgen die je op papier niet bedenkt. Je ziet het resultaat meteen driedimensionaal. Bekijk het filmpje hoe bij Dior moulage wordt toegepast.

Mouleren

S, M, L, XL

De standaardmaten zijn meestal Small, Medium, Large en Extra Large. Elke willekeurige gemiddelde winkelbezoeker zou één van deze maten moeten passen. De maten zijn geïntroduceerd toen de massaproductie op gang kwam. Op de grote machines kan geen rekening worden gehouden met de bijzondere maten van een enkeling. De standaardmaten en massaproductie van kledingstukken brachten ook 'patroontekeningen' met zich mee. Een soort bouwpakketten op papier voor kledingstukken in standaardmaten. Op basis van de patronen wordt de stof gesneden en verwerkt. Als je een jurk of een broek op de naden uit elkaar haalt, blijven de stukjes textiel over zoals ze in het patroon waren getekend. Op de website www.showstudio.com kun je een patroontekening van de ontwerper Giles Deacon bekijken en gebruiken.

Patroontekening van een onderbroek gedragen door een man in 1948. www.geheugenvannederland.nl

KLEDINGVONDST

Tijdens archeologische opgravingen in Groningen werden textielresten uit de 16e eeuw gevonden. Door deze vondsten weten wij nu meer over de kleding van de gewone burger uit die tijd. Van welke stof was de kleding en hoe werd die stof gemaakt? En hoe was de mode eigenlijk in het 16e eeuwse Groningen?

De archeologen vonden resten van jassen en broeken, van kousen, wanten, mutsen en hoeden. Ze ontdekten dat de kleding meestal van eenvoudige stof was gemaakt en erg vakkundig bovendien! De meeste textielresten lieten sporen van reparaties zien. Kleding ging lang mee en werd regelmatig versteld. De eenvoudigste manier van kleding repareren was ergens een lap op of onder naaien. Textiel was kostbaar en mensen probeerden hun kleren zo lang mogelijk door te dragen.

Modeontwerper Alexander van Slobbe liet zich inspireren door de archeologische vondst. Vooral het idee van kleding die versteld wordt en langer mee gaat sprak hem erg aan. Zijn ontwerpen zijn ook gemaakt met het idee dat ze jaren meegaan en als iets kapot gaat, kan het gemaakt worden.

So by Alexander van Slobbe, AW 2001 – 2002.
Foto Dan Lecca

VAN SCHETS TOT JASJE

In een kort filmpje op de website van Chanel zie je verschillende technieken terugkomen bij de tot standkoming van het ontwerp voor een zwart jasje. Vanaf de schets, gemouleerd op een paspop naar een patroontekening tot aan het passen door een model.

Spijkers en Spijkers, een Nederlands modelabel ontwerpt op de computer: elke jurk is een ingenieuze patroontechnische puzzel, waarbij strikte regels worden gehanteerd. Alles moet zich op de juiste manier tot elkaar verhouden. Deze bijna wiskundige puzzel is gebaseerd op de theorieën van de Gulden Snede en Leonardo da Vinci's Vitruviusman.

Het Vitruviaanse figuur: een man met gespreide armen en benen in een perfecte cirkel geeft de standaardverhoudingen van het menselijk lichaam weer. Deze standaardverhoudingen zijn perfect, ze passen precies in het geometrische figuur.

De perfecte vorm, de ultieme verhouding dat is precies wat Spijkers en Spijkers willen bereiken met hun ontwerpen. Ook andere ontwerpers werken met de standaardverhouding.

Leonardo da Vinci, Vitruviusman circa 1490